

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într'una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl., 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

„Gazeta”

și

autonomia bisericeii noastre.

(Pd) In numărul 80 „Gazeta Transilvaniei” reflectă la primul nostru din numărul 37, privitor la autonomia Transilvaniei și a bisericeii noastre gr-orientale.

O face acesta sub titlu „Fapta se judecă pe sine”. Și într'adevăr, că mai potrivit titlu domnii dela „Gazeta” nu putău să afe pentru reflexiunile lor.

Căci ori-cine, nepreocupat va ceti acele reflexiuni, nu va pută, să nu se convingă, despre netemeinicia lor și a celor sub titlu „o greșelă”, înșirate.

In articolul din urmă, „Gazeta” susține: a fi constat unele adevăruri istorice, asupra cărora, nu mai începe nici o discușiune.

Așadar?! Adevăr istoric este, ceea ce „Gazeta” născocesc numai așa din vânt? Și cine o îndreptătesce pe „Gazeta” să-și sancționeze născocirile sale, prin a oprî discușiunea asupra lor? —

Adevăr istoric este: că noue ni s'ar fi recunoscut autonomia bisericeii, în schimb pentru autonomia Transilvaniei?

Și dacă crede că da; „Gazeta”, dovedescă! Pentru-că numai aceea este adevăr, ceea ce se dovedesc de adevăr. „Gazeta” însă nu aduce nici un argument pentru afirmațiunile ei.

In loc să dovedescă, ea numai ne spune: că mersul de idei al ei, a adus-o la conclusiunea aceea.

Prea bine. Dar' vina noastră este, dacă mersul ideilor ei, o duce la o absurditate?

Pentru ca însă, absurditatea afirmării ei, ore-cum se o mascheze, „Gazeta” deodată se arată indignată în fața presupunerii, că ea ar fi intenționat să lcvăscă în autonomia bise-

ricei noastre. Și indignarea acesta este parte cea mai bună, din reflexiunile „Gazetei”.

Pentru-că ori este indignarea asta adevărată, ori numai prefăcută, și ori provine ea din inimă adevărat românească, ori numai din motive de oportunitate, un lucru în tot cazul ni-l dovedesc și acesta este: că Gazeta negă intențiunea de a fi voit să lovăscă în autonomia bisericeii noastre.

Jaluzi pe autonomia și constituțiunea noastră bisericească, cum noi, greco-orientalii, suntem și între grelele împregiurări în cari trăim — trebuie să ne mulțumim cu satisfacțiunea și în forma ce ni-se dă și nu vom mai cerceta după motive cari au îndemnat pe „Gazeta” ca să o facă.

Dar chestiunea faptului, chestiunea afirmării că autonomia bisericească ni sar fi dat nouă ca preț, pentru autonomia Transilvaniei, a rămas și în urma reflexiunilor „Gazetei”, tot nedeslegată; noi însă trebuie să insistăm pre lângă aceea, ca și în punctul acesta să se facă lumină!

„Gazeta” în numărul ei din urmă susține afirmațiunea asta, atât de ciudată în felul ei. Numai cât, ca se o facă ore-cum mai plausibilă, mai adaugă: că în schimb pentru autonomia Transilvaniei, ni s'ar fi dat, afară de autonomia noastră bisericească încă și așa numita lege școlară și legea pentru egala îndreptărire a naționalităților.

Pre lângă tot adausul acesta corigător, afirmațiunea „Gazetei” rămâne însă tot netemeinică și nechibzuită.

Pentru-că mintea sănătoasă, de sine trebuie să convingă pre ori cine, că o instituțiune culturală, o lege referitoare la guvernarea credincioșilor unei singure confesiuni și numai în afaceri spirituale bisericesci, — o astfel de lege — inarticularea autonomiei noastre bisericesci — nu stă și nu pôte se stea în raport causal, cu o lege fundamentală de stat, prin care se regulăză po-

siția de drept a tuturor cetățenilor și în afacerile lor de natură politică!

Autonomia Transilvaniei n'a fost nici când o îndreptărire specială numai a greco-orientalilor: prin urmare era imposibil ca numai ei, greco-orientalii, să fie despăgubiți pentru pierderea acelei autonomii, prin autonomia bisericească ce li s'a recunoscut.

De altcum nu pierderea s'au încetarea autonomiei Transilvaniei, pörtă vina la aceea, că legile existente până la inaugurarea dualismului și până la faptea executare a uniunii, fură schimbate; căci acele legi puteau förte bine să dureze mai departe și sub dualism și uniune.

Asta însă nu le-a convenit domnilor dela putere, ci ei au șters legile de până aci și au creat legi nouă pentru întreg teritoriul și pentru toți locuitorii de pe acest teritoriu, cu intențiunile prea bine cunoscute nouă tuturor.

Astfel deci nu încetarea autonomiei Transilvaniei, ci schimbarea legilor de mai înainte, este ceea ce ne-au adus pe noi, acolo unde stăm astăzi. Și dacă în adevăr s'a intenționat a se da vre-o recompensă pentru drepturile pierdute, séu mai bine đis, dacă s'a intenționat a se asigura sörtea și existența, nu numai a noastră a greco-orientalilor, ci a tuturor nemagiarilor în acest stat: atunci asta s'a făcut numai și numai prin crearea și inarticularea așa numitei legi pentru naționalități a art de lege XLIV ex 1868.

Ecoul la „Alegerile sinodale”.

II.

Chestiunea de present, e de natură mai mult academică, deore-ce nici împărțirea din nou a cercurilor electorale nu e pusă pe tapet, nici de introducerea de reforme în sistemul actual electoral nu se tractăză. Aci pôte fi vorba numai de scötorea la ivelă a

unor motive ce sunt cauza stărilor (în articlii provocați de mine) expuse, de aceea fără a mă dimitte în specialități, țin a înșira și grupa acele cauze ce împedecă funcționarea mai intensivă a colegiilor electorale preoțesci.

De sine înțeles experiența mea o expun aci, așa după-cum eu cunosc lucrurile și ömenii; la tot cazul țin a fi obiectiv.

Prin 1888, îmi aduc aminte, ferberi mari nelinișteau archidieceșana noastră. Se scie că două partide își disputau äntăietatea la afacerile bisericesci. Corect vorbind, o partidă, căreia bazele se clătinau deja, făcea opintirea din urmă spre a rămânea și mai departe în fruntea afacerilor.

Svonuri care de care mai popoțate s'au colportat prin jurnalistică și epistole private. Scopul a fost stimularea alegătorilor.

S'a și produs o neobicinuită mișcare. Eu preot tiner pe-atunci, pentru prima dată am luat parte la un colegiu electoral. Nimic nu s'a schimbat, totuși ce am vedüt la acel colegiu, la altele n'am mai vedüt, — și îmi place a accentua că n'am lipsit dela acele nici de atunci încöce: Preoțimea s'a prezentat apröpe în corpore, fie-care nisuid a scöte din urnă pe al séu candidat.

Nu aparține obiectului a continua ce a fost mai departe. Am expus cazul spre a ilustra cu el, că de câte-ori se simte trebuința, — preoții nostri sunt la locul lor.

Când nu se presentă la urnă, când nici o mișcare mai intensivă nu-i de observat, la astfel de ocașiuni, semnul e că consimt cu direcțiunea afacerilor. Nu vor a produce schimbări. Irelevant e în astfel de cas, care e persöna ce va reeși. Preoțimea đice: Precum o rândunică nu aduce primăvera, nici deputatul nostru singur, fie el cine va fi, nu va schimba mersul afacerilor.

Și de fel opintiri nu se fac, ba și unul și altul, ca mai comod, se re-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

4. Atât universitatea națiunei sășesci și subordinatele sale jurisdicțiuni, cât și Comitetul român și orânduții Tribuni români, luând în băgare de seamă și împregiurările de față, când lucrul nu ertă cea mai mică întârđiere, trebuie să aducă la îndeplinire presentarea recrutilor cu asfel de grabă neprecurmată điuă și nóptea, încât tötă recrutația să fie fără smintelă sevırșită la 6 Novembre, și tot cvantumul de recrute atât dela sași, cât și dela români să se presenteze până atunci negreșit. Spre acest sfârșit.

5. Jurisdicțiunile sășesci și Tribunii români sunt datori ca mai întâiu să caute și să cerceteze pre recrute în locurile pretoriale prin doctorul cercului sau prin altul spre a presenta la comisiile de asentație, în locurile de asentație, numai ömeni sănătoși, puternici și buni de slujbă soldătescă; și pentru-ca să se pötă alege cei mai buni, totdeuna să aducă pe jumătate mai mulți ömeni, decât e îndatorat după împărțire a da fiecare jurisdicțiune séu sat. In asfel de chip, spre pildă un loc, care are se dea đece recrute, e dator să ducă la locul de asentație, cel puțin 15 ömeni aleși cu îngrijire de cătră mai marele respectiv al locului și de cătră doctorul, și aflați de buni pentru slujbă.

6. Spre a se pută urma recrutația cu neprecurmare și a nu se pricinui deodată prea mare înbulđelă, jurisdicțiunile și Tribunii vor îngriji, ca îndată ce se va aduna un cvantum de recrute, numai decât să-l trimiță la locul de asentație, fär' a aștepta ca să se strângă tot cvantumul ce e dator să dea cercul întreg.

7. Spre a nu risipi prea mult puterile garnisönelor militare, nu se vor întrebuița comenzi militare pentru escortarea recrutilor la locurile de asentație; ci acesta escortație se va face din partea civilă prin pasnicii lor séu prin gardiști.

8. Din partea jurisdicțiunilor și a Tribunilor se vor trimite recruii la locurile de asentație totdeuna cu o însemnare, în care se va cuprinde numele, vârsta, locul nascerii, naționalitatea recrutilor, și starea în care s'au aflat de doctor.

9. Despre o parte pentru a avé mai mulți ömeni din care să se alegă recruii, și despre altă parte pentru a insufla ömenilor mai multă aplecare, pentru starea militară, vârsta de primire pentru recrui se întinde dela 18-lea an până la al 38-lea, măsura mărimii se coböră la 5 șuhuri, se dă plată îndoită pe tötă điuă câte 8 cr. argint, și timpul capitulației ce hotăresce numai 3 ani cu deosebitul folos, că timpul slujbei ce să petrece în rösboiu, soldatului cu capitulație i se socotesce îndoit, încât spre pildă, șase luni de slujbă în rösboiu, să socotesce un an întreg, și un an și jumătate petrecut în rösboiu, se socotesce drept tot timpul capitulației de trei ani.

10. Asentația în locurile de asentație să face de cătră Comisiile de asentație deocamdată fär' a se

împărți în vre-un regiment; asemenea și aprovizionarea din điuă încetării până la împărțire se face la olaltă neîmpărțit.

11. Indată ce s'a prezentat cvantumul de recrute și s'au asentat, se trimite töte de cătră Comisiile de asentație sub escortă civiunösă la Sibiu spre a se împărți mai departe și a se trimite la deosebitele corpuri de trupe, afară de recrutele naționalității române din Mediaș care sunt hotărâte pentru completarea trupelor țerii. — Ce să atinge de recrutele naționalității sășesci pentru batalionul de iagheri, aceste töte să trimit la Sibiu.

Excelenția Sa dl Generalul Comandante așteptând cu încredințare atât dela jurisdicțiuni cât și dela poporația sășescă și română, ca luând în băgare de seamă înaltele interese despre care se lucrédă în timpul de față pentru mântuirea patriei și a tronului, și pentru apărarea drepturilor și a libertăților atât ale națiunei române cât și acelei sășesci, vor întrebuița tötă mijlocele spre a sprijini cu tötă rivna dorințele sale, și vor aduce la îndeplinire completarea k. k. trupe până la hotăritul termin negreșit, invită pe Comitet ca färă cea mai mică întârđiere se ia măsurile cele mai potrivite și să se întrebuițeze tötă puterea influenței sale spre a îndeplini aceste orândueli ale Excelenției Sale cât se va pută mai curënd și mai punctual.

Sibiu, 26/14 Octobree 1848.

Pfersman, m. p.
F. M. A.

(Va urma.)

trage, nici merge la urnă. Se înțelege între cei rămași acasă, vei întâlni și opoziționali din fire, cari prin pasivitate vor a demonstra.

Departate de mine, se consimt cu astfel de direcțiune în viața noastră publică bisericească.

Ea denotă o bătă, ce-și are temeiul în lășitate și lipsa de școlă în exercitiul constituționalismului.

Menirea bărbaților e a lupta, a nisui să ajungă ideile lor la victorie, și atunci, când nici un prospect de reușită nu se pune în perspectivă. Scriptura dice: „Cereți și se va da, bateți și se va deschide“. Pentru-ce ați n'am șanșe de reușită, pot să am mâne, căci ideile numai pe rând și cu încetul își fac curente. Care dintre preoți ar dice: n'am a proba cu asta și asta, că nu reies — și mulți dic așa — rău gresesce. Face ca vulpea din fabulă: când vede că nu poate ajunge strugurul pretextează altceva.

Cu „lasă-mă, lăsa-te-voi“, nu s'a putut de când e lumea ajunge la nimic. Românii au și avut a trece din această pricină prin multe decepțiuni. De unde, dacă nu de aici, s'a născut și proverbul: „Dă-mi Dōmne mîntea românului din urmă“. Pentru-că nouă tot la urmă ne pare rău de ceea-ce am făcut, s'eu de ce trebuia să facem.

Sub acest raport de idei participarea la colegiul electoral amintit, primesc altă față. Anume care? Preoțimea s'a prezentat în totalitatea sa, nu că a simțit ceva imbold intern extraordinar, — excepțiunile rog a nu se indigna de această afirmare — în sine, ci simplu a fost pusă la cale. Cam așa se fac la noi alegerile!

Disciplina în ori-ce societate e condițiune sine qua non a progresului. Față în față cu disciplina în constituționalismul nostru bisericesc stă libertatea acțiunii, mai ales pe terenul electoral. Cum, cum nu, disciplina prevalează la noi, ca să nu dică ea înlocuesce convingerea proprie. Astfel: de câte-ori șefii tractuali ar vrea să pună ceva la cale, ar voi pōte să pășescă ca candidați școlari, au lipsă de un simplu avis, pentru-ca preoțimea să se simtă datore a sări mic cu mare și a vota.

Departate de mine cugetul de a face a se presupune, că protopresbiterii ar comite crima de lesă maiestate față de biserică, s'eu că ar fi întrebunțat când-va rău influința ce o au în jos la preoțime. Nici se ține de object. Ce vreau a se constata e: că prea superficiale și personale sunt motivele acele, de cari în mare parte preoțimea e condusă, când e vorba de exercitarea dreptului său constituțional, cel mai sânt drept ce-l are un preot în cadrul constituțiunii bisericesci.

Sunt ispitit a crede, că numai procentele, de ce-și-au exercitat și estimp dreptul de alegători dintre preoți, își împlinesc din convingere datorința. Ambii numai la ocașuni date, atunci adecă, când sunt ore-cum mânași la urnă, se presentă și-și dau votul. Eu cunosc astfel de persoane, care într'un colegiu dat ar face 50%.

Interesele mari bisericesci, cu așa comoditate în apretierea lor, se nu dic ușurătate, nu se pot validita. Nu, mai ales noi, unde în sensul constituțiunii noastre bis., fie-care membru are, trebuie să aibă parte în conducerea treburilor bisericesci. În alte biserici ierarhii conduc, și ei sunt responsabili pentru tōte afacerile, la noi se împarte responsabilitatea în proporție cu sfera de activitate a fie-cărei părți constitutive în organismul nostru bisericesc.

Și vai și amar de biserică, când organismele ei ar purta în sine germeul decadinței!

Prestigiul trebuie ridicat. Trebuie să arētăm lumii odată, că d'eu nu suntem masse inerte, nici ființe fără judecată proprie; că scim a ne face datorința, scim asceptărilor puse în noi a respunde, ca adevăratul constituțio-

nalism să nu sufere nimic din pricina noastră.

Asta se cere, se pretinde dela noi preoțimea.

Insă nu totdeuna motivele arētate sunt cauza. Ba însăși acele motive își au firăscă esplicare. Să ne dăm sēma asupra lor, de unde se nasc.

Ori cine înțelege că luptă numai acolo pōte esista, unde sunt idei, și încă e de lipsă să fie idei și contrare, pentru-ca o selecțiune naturală, o limpețire, cum se dice, a ideilor să se pōtă produce. E în tōtă lumea primit usul, ca bărbații, cari vor să se afirme, și să ajungă în fruntea afacerilor, să-și desfășure, cum deobsce se dice, programul; adecă să-și espună ideile ce ar fi a-și afla întruparea într'o formă 6re-care, pentru-ca opinia publică să fie orientată, că cine ce vrea. E obicei mai departe să se pună în discuție ceștiuni care trebuiesc deslegate. În astfel de timpuri organele de publicitate de cu timp încep a se ocupa cu afacerile de interes mai arțetor.

Fără a cere a se imita în biserica ceea-ce cu mare belșug se face în viața publică de stat, unde cu vreme și fără vreme se nasc atâtea idei, cât se pōte susține, că unele dela nascere sunt deja mōrte, și unde candidații la deputație desvōltă programe, care de care mai popōțate desvōltă, pentru-ca ajungēnd în parlament tot ei s'le abandoneze, una totuș trebuie să o susțin, că e mare răul, când la noi nu se face nici o mișcare în direcțiunea acēsta. În lipsa de altceva, în formă de corespondențe și articlii pe la gazete, ar trebui să se suleveze chestiuni mai actuale și de interes obștesc cu mai multă intensivitate, și ar trebui să se scie cine și cum se angajeză la îndeplinire, ca lumea mai ales preoțimea, să fie deplin orientată asupra situațiunii și să se escite interesul față de actual important al alegerilor.

Când așa dic, nu voesc să se credă ca și când aș alimenta spiritul de partide s'eu clice, de care D'eu preabunul ferescă-ne! Ce intenționez e, că în fața alegerilor mai cu sēmă, să se producă ore-care agitație pentru o idee s'eu alta, ca aceea mai curēnd să-și afle întruparea. De o partidă avem lipsă: partida mumei desinteresate, partida ce cu tōte mijlōcele vrea să ridice vađa și influința bisericeii asupra credincioșilor în aceste timpuri de ireligioșitate și materialism cras, ducēndu-i tot mai departe pe calea progresului cultural și moral!

Folosul ce biserică l'ar trage din o așa „agitație“ (în înțeles eufemestic) ar fi incalculabil. S'ar deprinde opinia publică ortodoxă a se ocupa cu afacerile bisericesci, ar căpēta, cum se dice, gust și voie pentru ele, din ce incontestabil ar urma formarea unei consciințe mai vie și strîngerea rēndurilor (consolidarea).

Preoțimea din lipsa unei așa agitații cade mai ales reslătită în tōte părțile? Nu s'a putut până în ziua de ađi forma o opinie publică bisericească sântōsă, ca să retac momentele distrugētore, prin care zid nepenetrabil se ridică între preot și preot. Ca și când noi n'am fi fiii unei și acelei biserici, atāt de pușin ne cunōcem unii pe alții, ne interesăm unul de sōrtea celuilalt.

În special de alegeri vorbind, preotul, din cauzele expuse, atāt de pușin interes pōrtă, că abia din cercularele oficiōse, primesc seire, că ar fi de acele. Sosind timpul nu participă. Dice: Ce să mai caut și pe acolo: tot aceeași ispravă cu, ori fără mine!

Ce e mai de însemnat. Se întrunesc colegiul electoral și — minunea minunilor — nu este candidat, nu scie cu cine să voteze. Poftim! Așa omitere la pregătirea terenului pentru o acțiune cardinală, cum sunt alegerile, totuși e mult — prea mult. În momentul din urmă să cauți după candidați. Că cela-i bun, că cela devine ales colo...! Din nedumeriri în nedumeriri. Cum

se are acum cu întrebarea, că ore cunōsce respectivul interesele cercului meu și cum le va reprezenta colo sus?

În lipsa de alt chip și mod, să se ajute causei barem așa, că candidații presupuși — mai ales când ar fi persoane nōue și necunoscute — să nu-și țină subdemnitate a se presenta măcar cu ocașia colegiilor electorale între preoțime, să-și desvōlte — zicēnd așa — programul și să cunōscă și dorințele preoțimii.

Neprețuit folos ar urma din o așa întocmire.

S'ar desfășura multe idei folositoare, s'ar strînge și preoțimea în falangă în giurul deputatului; și ce e corōna tuturor, astfel de acte ar deveni curat sērbători culturale, care cu dor le-ar ascepta ori-care preot. Tōte afacerile ar lua curs rapid. Și numai din punctul de vedere a vieții sociale și colegiale ar fi de dorit o așa întocmire.

Dacă aș scī, că se cere o prea mare jertfă dela deputat prin un așa postulat, reced ceva și dic: Hārtie și negrēlă este destulă. Deputatul odată ales ar lucra numai în interesul său și al causei, când cu carte deschisă s'ar adresa cătră alegătorii sei, exprimând „credeul“ s'eu în ea și invitând preoțimea ca să și descopere și ea ale sale dorințe. Apoi cuviința ar aduce cu sine, ca la finea periodului, deputații să raporteze în o epistolă deschisă alegătorilor, că ce au isprăvit, cât din încrederea lor au ocupat postul de deputați aleși și reprezentanți ai clerului.

Preoții s'ar informa, și mai cu zel s'ar apropia de urna electorală.

Revista externă.

Dacă putem da credēmēt stirilor, ce ne sosesc de pe cāmpul de luptă, apoi în cele din urmă trei zile din sēptămāna trecută armele grecilor au lucrat cu succes. Turcii au trebuit să se retragă și mai multe orașe au cădūt în mānile grecilor. Infrāngerea dela Larissa se spune a fi fost fatală pentru Turci. În considerarea acestor rezultate Sultanul în locul lui Edhem pașă, a numit de comandant suprem al armatei turcesci pe Gazi-Osman pașă, învingētoriul dela Plevna. Sultanul a luat hotārirea ca trupele turcesci se înainteze spre Athena. În drumul lor au avut mai multe ciocniri cu rezultat schimbăcios. În lupta dela Tyrnavos moștenitoriul de tron, Constantin dimpreună cu întreg statul s'eu major numai cu fuga au scāpat din mānile turcilor.

Scirile, cari prin fir telegrafic au sosit de Duminecă încōce sunt în defavorul grecilor. Ōstea grecescă a fost încungiuată și atacată din trei părți și astfel s'a vēdūt silită ca în fugă și în cea mai mare disordine să părăsescă cāmpul de luptă, pe care în zilele din urmă mulți lauri a cules.

Grecii dau în retragere. Au părășit posturile Tyrnavos și Larisa. Sērbătoritul camandant Osman Pașă a sosit Luni la Salonic unde a fost primit cu mare însuflețire.

Bucuria turcilor e conturbată de un neplăcut incident. Patru bataliōne din trupele dela Luross'au resculat și au trecut în tabăra dușmană. Soldații au fost de origine albanezi.

Guvernul din Athena hotāresce susținerea luptei pe linia dintre Volo și Farsale, unde pozițiunile strategice se par favorabile pentru ei.

Deodată cu hotārirea guvernului ne surprinde și știrea ca în capitala Greciei s'a pornit un curent dușmānos regelui. Chiar și deputații guvernamentali acuză guvernul cu neglijență și pe regele cu nepricepere.

Se crede, că un resbel civil e inevitabil. Puterile europene stau încă tot în rezervă. Ministrul-president din Grecia a declarat, că puterile numai atunci se vor amesteca, dacă vor fi în

special provocate la acēsta din partea Greciei, și — dice Deliannis — Grecia asta nu o va face.

Visita Impēratului-rege la Ţarul.

Monarchul nostru a plecat Duminecă cu tren separat pentru a întōrce visita Ţarului Rusiei.

Monarchul în călătoria sa e însoțit de marele principe Otto, ministrul de externe Goluchowski, contele Zwiedinek, generalul cavaleriei Paar, și alți de cece onorațiori, Trenul de curte la cea dintāiu stațiune a fost primit cu furtunose ovațiuni. La gara din Varșovia a fost primit între sunetele marșului austriac. Maiestatea Sa a fost salutat din partea principelui Imretinski. Monarchul a distribuit la plecarea mai multe orduri.

Capitala Rusiei a îmbrăcat un vestmēt de sērbătore. Intreg orașul e arborat cu trofee în tricolorul rusesc, ici colo se vēd și colorile Austriei. Locuința destinată monarchului nostru e în castelul de iarnă și constă din 7 chilii. Dela prānșul de gală nu va lipsi nici țarevna Alexandra Feodorovna, precum și vēduva Maria Padlowna.

În visita acēsta, ērāși se accentuēză condițiunile de pace.

Liturgie maghiară în biserică unită și încă ceva.

(Urmare și fine.)

În țiarul maghiar „Alkotmány“ N. din anul curent, cetim următorele:

„89 familii din Sieul-mare (Nagy-Sajó) în comitatul Bistrița-Nāsēud au trecut în 5 Februaru dela biserică greco-orientală la biserică romano-catolică. Mărturisirea au depus-o în mānile protopresbiterului și parochului din Bistrița, carele înainte și după mărturisire le-a vorbit în limba română cu privire la datorințele lor. *Acēsta trecere este însemnată nu numai pentru biserică catolică, ci și din punct de vedere național, căci acēsta însemneză și maghiarisarea în viitoriu a romānilor trecuți.*“

Un mare adevēr ni se spune aci, un adevēr, care țiarul nostru „Telegraful Român“ la deosebite ocașuni l'a indicat. Din parte-ne ca deslușire la notița acēsta luată din „Alkotmány“ mai adăugăm numai atāta, că protopresbiterul și parochul din Bistrița, care a primit pe acele familii romāne din Sieul mare în sinul bisericeii romano-catolice și le a vorbit în limba română, este romān de origine, dară acum se mărturiseste de maghiar.

Cum-că în Ungaria pentru romāni biserică romano-catolică este identică cu maghiarisarea, este un lucru istorice constatat, ce-l sciu prea bine și aceia, cari tind a maghiarisa pe Rușeni și pe romāni; deci cu drept se pōte dice de „unire“, că ea în Ungaria este puntea nu numai spre catolisare, dară și spre maghiarisare.

Religiunea ortodoxă este proprie romānului, care până ține la ea, rămāne romān; poporul romān este crescut cu biserică ortodoxă, și încāt s'a abătut dela ea, nu el de voia lui o a făcut, ci alții au lucrat la desbinare. Întrebat romānul adevērat: de ce religie este? el rēspunde: „de legea romānescă“ înțelegēnd pe cea ortodoxă, pe care o identifică cu naționalitatea lui.

Romāni catolici și uniți sunt mai accesibili pentru maghiarisare. Intre ortodoxie și maghiarisare este o mare distanță; acēsta am đis-o și mai sus și o sciu și maghiarii prea bine; de aceea ura și persecuțiunea față de romāni ortodoxi este nu numai națională, dară și confesională; de aci urmēză, că romāni uniți au fost totdeuna mai cruțați, s'eu și dacă nu chiar cruțați, dară mai pușin persecuțați, ērā în romāni greco-orientali totdeuna le-a plăcut maghiarilor să dee mai apēsāt.

Să vedem, cum se întâmplă de uniții ruteni și români ajung în vârtejul retorta maghiarisării. Etă cum:

Principiul bisericii apusene fiind cosmopolitic, cei slabi cad jertfă acestui principiu sacrificându-și naționalitatea lor. Ei purcedând din axioma; „Mai întâi catolic, apoi român“, se identifică cu religionea, eră români sunt numai din oportunitate.

Urmările triste și fructele dela această axioma le au rutenii deja astăzi. Ei nu mai posed puterea rezistenței naționale la introducerea limbei maghiare în biserica lor, pentru că clerul lor înalt și mai mic abandonând naționalitatea s'a îndestulit cu sporierea catolicismului. Acesta o fac rutenii într'un timp, când idea de naționalitate la popoarele europene atât este de dezvoltată, încât pentru conservarea naționalității își schimbă și religionea. Lașitate această a poporului ruten este semnul unei stări de decadință materială și morală.

Adevărat, că românii stau astăzi pe o treptă culturală cu mult mai înaltă ca rutenii; cu toate acestea vorbind de românii uniți, în deosebi din părțile, unde vin în coatingere cu rutenii, nu mai este cea mai mică îndoială, că și pe ei îi privesce sôrtea rutenilor, și ei vor trebui să introducă astăzi-mâne în bisericile lor „liturgia maghiară“, dacă nu vor preferi interesele naționale celor confesionale.

Pentru moment pôte că va adormi chestiunea liturghiei magiare în biserică, dară în curând eră va învia cu putere de viață. Realizându-se acest mijloc puternic de magiarizare, nu va fi lucru greu a se afla 2—3 indiviți în comunele bisericesci unite chiar dintre români, cari să cêră introducerea liturghiei magiare în biserica lor, și organele, cari dispun de putere să o introducă fără voia majorității.

Experiența de toate zilele ne arată, cum se întâmplă cu delăturarea scôlelor confesionale și ridicarea scôlelor comunale și de stat. Liturgia maghiară în bisericile românesci unite va trage după sine preoți maghiari, episcopi maghiari și limba maghiară în toate afacerile bisericesci. Astfel se pôte că mai întâi la Oradea-mare încă în 50 de ani românii uniți se aibă episcopi maghiari, mai ales, că frumoasa dotațiune a acestei episcopii este ruptă din bunurile episcopiei catolice de acolo. Acesta se pôte întâmpla cu atât mai ușor, cu cât o parte considerabilă a preoțimeii române greco-catolice din acele părți și din episcopia Gherlei este tare îndemânatică cu limba maghiară și în multe familii preoțesci nici nu se mai vorbește românesce, ci numai unguresce.

Când constatăm acestea, voim a se sci și aceea, că se află și între uniți preste tot și și în acele părți amintite români buni, pe care neeseptionându-i n'am voi nici pe departe să-i vătămăm; datori însă ne-am ținut a pune la această ocaziune mâna pe rană; și dacă s'ar întâmpla, ca cine-va să contesteze său se se supere pentru cele ce se afirmă aci, noi mărturisim sincer, că mai mult ne bucurăm de cei ce se vor afla vătămăți, dacă vătămarea este sinceră și nu numai „pentru ochii lumii“, decât de cei indiferenți și nesimțitori.

Să căutăm în fine și aceea încât ierarchia română a bisericii unite lucră a abate dela bisericile lor pericolul introducerii limbei maghiare și peste tot încât satisface ea postulatul național în biserica unită, său dora lucră în contra acestui postulat.

Preoții uniți lucră fără preget și cu mare rivnă la lașirea unirei între români. Să lăsăm însă la o parte urmările rele, ce le trag după sine agitația, desbinările și slăbirea puterilor, ce se produc în comunele românesci prin propagarea unirei, căci urmărirea acestui rêu ne-ar duce la tema odiosă de atâtea ori atinsă despre urmările rele preste tot a unirei.

Să ne mărginim de astădată pe lângă maghiarisare.

Acesta ne amenință pe toți români, dară mai aprôpe de gura ei stau românii uniți prin legătura intimă a clerului lor cu romano-catolicii, cari în Ungaria sunt maghiarii.

Mai nainte numirea de „papistaș“ la poporul român era ceva odios din punct de vedere confesional și preoțimea unită se ferea a se identifica cu ei, astăzi puntea de trecere s'a făcut pod și podul s'a lărgit; preotul unit se simte fericit la altariul unei biserici romano-catolice; poporul român unit tace și nu mai este simțitoriu, ba el însuși sare preste puntea unirei și se face deadreptul romano-catolic, pre când la începutul unirei nici tunurile lui Bucov nu erau în stare a-l mișca din cercul convingerilor sale religioase.

Mai nainte și nu mai mult ca cu 30 ani, cuvântul „Strigoniu“ era spaima ierarchiei române unite, care tindea la un felu de independență bisericescă, astăzi episcopii uniți, merg ca nesce mieci nevinovați în staulul comun cu episcopii romano-catolici, cari sunt maghiari. Interesele comune ale bisericii romano-catolice îi mână acolo. Interesele proprii ale unei biserici unite ca biserică românescă, nu mai sunt respectate; episcopatul român unit are înfruniri și conferențe generale cu episcopii romano-catolici maghiari servind astfel intereselor romano-catolicilor maghiari.

Putem deci prognostisa, că dacă nu mai curând, dară în 20 de ani, introducerea liturghiei maghiare în bisericile unite românesci, va trebui să se întâmplă pe baza decizului episcopatului catolic și prin urmare cu conlucrarea episcopilor români uniți, cari fac causă comună cu episcopii romano-catolici.

Pe Românii ortodoxi trebuie să-i atingă dureros aceste semne din punct de vedere național, și acesta este și cauza, pentru-ce ne-am aflat îndemnați a ne ocupa cu această chestiune. Ne umple de îngrijire această, pentru că începem a ne afla mai puțin și părăsiți de frații nostri, cari predomină de ideile confesionale se răcesc față de românii ortodoxi în așa grad, ca de câte-ori vine la mijloc un interes confesional, ei jertfesc pe cel național față de cel confesional.

Am puté înșira multe exemple, de această natură, dară scopul acestei scrieri nu este a slăbi dragostea între frați, ci acela, de a arêta rêu nefericirii noastre naționale, ca până când nu este prea târziu să se ferescă românii de el, ca să nu i ajungă și pe ei sôrtea poporului ruten.

Mijlocul este după cele expuse mai sus, a păstra fiecare sentimentele genuine românesci, a le valida acelea prin fapte și a nu le subordina sentimentelor confesionale.

Ași renega sentimentele naționale și a se identifica numai cu cele confesionale, nu se pôte pretinde nici dela românii greco-catolici; eră dacă fără drept se pretinde dela ei și nu se mai respectă condițiunile de contract ale „unirei“, după care li s'au asigurat ritul bisericesc și limba liturgică, nu ar urma alta, decât a se abdice — contractul.

Scrisore din Budapesta.

Romano-catolicii și greco-catolicii. — Importanța României în lumină unghurescă. — Svercoliri pe terenul instrucțiuni.

Acum doi ani, în a doua zi de Crăciun am întâlnit pe stradă un coleg universitar, teolog absolut de Budapesta. Colegul meu era un român gr.-cat. 'L-am luat la refec pentru-că n'a voit să serbeze cu noi, ceialalți români, sêrbătorile. Și știți ce 'mi-a răspuns stimabilul? Eu am avut deja Crăciun. Sêrbez după ritul catolic și nu după cel grecesc. Dupăbica am luat în ajutor întreg aparatul meu polemic, căci n'am isbutit a-l convinge, că

pentru un român nu este egal a ține sêrbătorile odată cu romano-catolicii, său cu cei de rit rêsăritean. Colegului meu întru atâtea i-au fost inoculat cei din „Seminariul central“ virusul catolicismului, încât era incapabil de a mai face distingere între romano- și greco-catolici.

Dar nu este numai colegul meu fericit posesor al astorfel de concepțiuni rituale și în general confesionale. Sunt mulți români tineri și români, preoți, mici și mari, cari vor să fie vrednici fii ai Romei papale și se nisuesc a reduce la un *minimum* deosebiriile de rit și de dogme între biserica apusună și între cea greco-catolică română. Fenomenul acesta se explică pe lesne.

Crescând o mare parte din cuvioșii preoți ai fraților gr.-catolici în institute romano-catolice, adevă la vetrele infalibilității, unde de rit și religia lor strămoșescă nici pomană, — e clar că venind acasă, acest rit și aședăminte strămoșesci li se par cu totul tot străine.

Pe de altă parte însă luera și biserica lor „mamă“, cu toate armele posibile, ca legăturile dintre ea și biserica gr.-catolică să devină tot mai strânse. E firesc și acest lucru, căci cu cât mai mici sunt deosebirile amintite, cu atât mai mari sunt folosele ce mama Roma le va trage din o astfel de — transacțiune.

E bine să ținem cont de această pornire a fraților gr.-catolici.

În zilele trecute erăși s'a putut observa caracteristica pornire. S'a ținut aici în Budapesta o conferență a episcopilor catolici, cu care ocaziune s'au discutat chestiuni diferite, între cari și anomalii ivite în urma introducerii legilor civile bisericesci. S'au hotărât aci cu unanimitate, că între romano-catolici și greco-catolici nu există căsătorii mixte. În punctul acesta, în taina sfintei cununii adevă, deosebire între aceste două biserici nu există.

Bun. Însă existat'a o astfel de deosebire până acum? Dacă n'a existat, enunțarea hotărârii de sus a fost superfluă; dacă însă da, — atunci ce-a determinat pe reverendisimii domni a se ocupa numai acum și chiar acum de această chestiune și a ridica numai acum deosebirea?

Tot vechiul cântec: Reducerea deosebiriilor la un minimum....

În numărul din 14 Aprilie scrie „Nemzet“, organul semi-oficios, un articol prim forte măgulitor la adresa României. Vorbesce din incidentul noului veniri la putere a dlui Sturdza — despre importanța României în Orient. În acest articol se ȳic între altele următoarele:

România ocupă în orientul Europei cu tot dreptul un loc de frunte. Ea este țera de frunte între țerile Balcanului înființate în timpurile mai recente. Sêrbia și Bulgaria rêmân tare îndărăptul ei în toate privințele.

„Progresul ei pe terenul agriculturii și culturii a întrecut progresul tuturor celorlalte popore din Balcan, cu toate că Sêrbii se laudă, că ei ș'au cucerit mai întâiu libertatea. Sêrbii însă nu sunt în stare a folosi timpul, pe când Românii își vêd sirguincioși de muncă și în ani mai puțin au dovedit mai multe succese. Budgetul țerii de 209,800,000 de lei stă în raport cu 131,020 chilometri cuadrați și cu 5,038,342 locuitori. Administrația și poziția lor stă pe temelii sigure; au o armată bine organizată și provădută, care în rêsboiul ruso-turc a dovedit că trage în cumpănă, er de atunci valôrea acestei armate a tot crescut.

„Este deci un avantaj însemnat pentru politica europeană de a se basa în orient pe România, și tocmai din acest motiv trebuie să recunoscem de un succes vrednic de atențiune, că Austro-Ungaria a isbutit a câștiga România pentru alianța-triplă, adevă în potriua acelor cari sunt în contra acestei alianțe său a sirguraticelor persoane cari o reprezintă“.

Vorbind apoi despre schimbarea guvernului în România încheie astfel:

„Certele de partid sunt totdeuna dăunose binelui obștesc dintr'o țera, dar încă odată atât de dăunose sunt, când țara trebuie să aibă în vedere autoritatea sa în afară. Sperăm, că cu venirea lui Sturdza la putere s'a încheiat și crisa, și România va pași mai înainte pe calea sa de dezvoltare“.

Cuvinte atât de domole și bine cum pênite la adresa României rar s'au auzit în colónele foilor maghiare până acum.

Tot „Nemret“ se ocupă în timpul din urmă — dela votarea budgetului de culte și instrucțiune încôce — forte mult cu ideile reformatorice lansate de aprigul Wlassics. Cei mai acreditați bărbați din jurul ministrului și comunică vederile în colónele acestei foi.

Scopul discuțiunilor este, ca ministrul Wlassics se ieie din toate sucul și să-și alcătuească până la an proiecte concrete, se dea trup ideilor.

Mai intensiv se discută reforma învățământului. Sub titlul „Instrucțiunea noastră în punctul de culminațiune“ face Dr. Wekerle László o reasumare a polemicii de până acum și constată următoarele:

„Privită instrucțiunea noastră mai de aprôpe trebuie se recunoscem că ea are două principale defecte: 1. Față de Europa apusună formăm un stat rêmas înderēt în ale instrucțiunii; 2. Încă nici astăzi nu avem politică maghiară de instrucțiune și cu atât mai puțin politică culturală maghiară“.

Acțiunea politică în aceste două direcții — instrucțiune și cultură — o socotesce autorul de cea mai cardinală și mai urgentă datorință a guvernului, pentru a dovedi că el face „nemzeti politika“, politică națională maghiară.

Dr. Wekerle ȳice mai departe: „Urmăză deci, că trebuie se introducem un sistem de emulație (!!) între noi și statele europene. Acest sistem înse trebuie se fie autonom (!!), trebuie adevă să validităm în mod bărbătesc și consciu de ținta noastră propriile și independentele noastre idei, er cu a imita străinătatea trebuie se încetăm“.

Er mai la vale devine și mai explicit pedagogul și arată, că până ce vor urma cu imitarea nu vor înainta cu magiarizarea, căci numai „ideile proprii unghuresci și independente“ și „validitatea lor în mod consciu de țintă“ efectuesc magiarizarea.....

Halal de politica lor culturală!...
Correspondentul.

Noutăți.

Cuota. Comisia maghiară pentru cuotă va ținea în 29 a l. c. n. o nouă ședință, în care se va hotărî, ce atitudine are să iee comisia de șapte în tractările verbale cu comisia austriacă. Acestei ședințe i-va premerge o conferență confidențială a partidului guvernamental în chestia cuotei.

Comisariu guvernial pentru esamele de maturitate din anul curent școlariu la scôlele medii române gr.-or. din Brașov a fost numit dl *Putnok* Miklós, directorul gimnasiului de stat din Lugos.

Cas de môrte. În săptămâna patimilor a rêsosat în Satulung lângă Brașov venerabilul paroch *Radu Popea*.

Rêsosatul a fost un credincios servitoriu al altariului, bun tată de familie, care a dat fiilor săi o creștere alêsă, și în timpul din urmă hrânitoriu nepoților săi rêmăși orfani în urma asasinului comis asupra fostului notariu de acolo Ioan Găvrus.

Intristata familie, între care ca frate se află și Preasânția Sa Părintele episcop dela Caransebeș Nicolau Popea, primescă pe calea această exprimarea adânciei condolențe.

Din partea familiei sa dat următoriu anunț funebrel:

Radu N. Popea, paroch, asesor protopresbiteral etc. astăzi la ôrele 8 sêra, împărțășit fiind cu sfintele Taine, a adormit în Domnul, în al 69-lea an al etății și al 47-lea an al preoției sale. Rêmășișe pământesci ale scumpului defunct se vor transporta Joi în 10 Aprilie st. v. din casa proprie la ôra 1 p. m. în cimiteriul bisericii S-tei Adormiri din Satulung. Satulung, (Biserica nouă) în 7 Aprilie 1897. *Jalnica familie*.

Stofă pentru costume bast, mătăsă crudă, dela fl. 8.65 până la fl. 42.75 cr. pentru un costum întreg. — Tussors-și Shangungs-Pongees, precum și mătăsă-Henneberg negră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 cr. de metru, lucie, vărgată, moștrată, damast etc. (circa 240 calități diferite, 2000 colorii și desinuri etc.). Mărfurile comandate precum și mostrele le expedeză cu întôrcerea poștei la casă, franco și sculte de vamă fabricile de mătăsă din Zürich ale lui G. HENNEBERG, (furnisor de curte ces. și reg.). Scrisorile adresate în Elveția sunt a se provede cu marcă de 10 cr., cărțile postale cu 5 cr. Comandele scrise în limba română se execută punctual.

Nr. 157/897

[56] 1-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Sânpetru, protopresbiteratul Braşovului, cu încuviinţarea Preavenerabilului Consistoriu arhidiececesan ddo 25 Februarie a. c. Nr. 1384 B. se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau suma sigură de 415 fl. 80 cr. şi accidentii 35 fl. în total 450 fl. 80 cr. după-cum s'au statorit de comitetul şi sinodul parochial. Informaţiuni mai deaprobe se pot primi dela comitetul parochial şi oficiul protopresbiteral.

Reflectanţii îşi vor însinua cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Braşov, 27 Martie, 1897.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului.

Ioan Petric, protopop.

Nr. 132/897.

[58] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch în comunele Apaşa-Ormeniş, tractul protopresbiteral al Treiscaunelor, formând ambele o parochie de clasa III-a, în urma părintescului ordin consistorial din 11 Martiu a. c. Nr. 1779 B. se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post ating la olaltă suma de 440 fl. 30 cr., precum s'a statorit în sinódele parochiale din 4 August 1896.

Informaţiuni mai de aprobe se pot lua la oficiul protopresbiteral şi comitetele parochiale respective.

Reflectanţii, cari trebuie să cunoscă limba maghiară în vorbire şi scriere, au a-şi subşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Breţcu, 4 Aprile 1897.

Dimitrie Cultofean, protop.

Nr. 196/897

[57] 1-3

CONCURS.

Pe baza părintescii ordinaţiuni consistoriale din 18 Martie 1897 Nr. 2031 Bis. şi în sensul concludului sinodului parochial din 8 Martiu 1892 prin acesta se scrie concurs pentru ocuparea postului de capelan lângă neputinciosul paroch Ioan Eft Popovici din Țințari protopresbiteratul Braşovului cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele sistemisate ale unei parochii de clasa a II-a.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne petiţiunile lor instruite conform legilor în vigoare la oficiul protopresbiteral subscris până la termenul defipt.

Braşov, în 6 Aprilie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Braşovului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Ioan Petric, protopresbiter.

Nr. 178/897

[54] 2-3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a Bosna, în tractul protopresbiteral al Unguraşului în urma ordinului Preavenerabilului Consistoriu din 21 Ianuarie a. c. Nr. 237 B. prin acesta se scrie concurs nou cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch dau o sumă de 406 fl. 08 cr. anual.

Informaţiuni mai detaiate despre emolumentele şi parochie se pot lua dela comitetul parochial său dela subsemnatul protopresbiter.

Concurenţii doritori de a ocupa această parochie au a se presenta înainte de alege la biserica în vre-o Duminecă seu sârbătoare şi îşi vor trimite cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

În conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeş-Sânpetru, 18 Martie, 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Unguraşului.

Paul Roşca, protopresb.

AVIS.

In librăria tipografiei arhidieceesane se află de vândare următoarele cărţi:

I. Cărţi bisericesci.

- Biblia ilustrată testamentul vechiu şi nou, nelegată fl. 10, legat fl. 15 -
Chiriadromion (Cazanie), nelegat fl. 10, legat 12.-
Evangelie, neleg. fl. 8 leg. în 18.-
Octoich mare, neleg. fl. 17, leg. 20.-
Octoich mic, neleg. fl. 60 cr. leg. 75.-
Orologion (Ciaslov) neleg. cr. 60, legat 75.-
Proscomidia altariului 25.-
Penticostariu neleg. fl. 8, leg. 10.-
Rânduiala la sfinţirea bisericelor 2.50
Triodion cu Strajnic neleg. fl. 20, legat 25.-

II. Cărţi scolare.

- Abedar, de Zacharia Boiu nel. cr. 20 leg. 24.-
Abedar, de Ioan Popescu nel. cr. 20 legat 25.-
Abedar, de Silvestru Moldovan nelegat cr. 20 leg. 25.-
Abedar magiar-român, de N. Putnoky leg. 20.-
Aritmetica, de P. Dima 32.-
Abedar, de Dogariu & Dariu I. = 30 cr., II. = 20 cr., III. = 35 cr., IV. = 45.-
Aritmetica după Lurz 20.-
Aritmetica de Vlaicu I = 20 cr. II. = 25 cr. III. = 35.-
Carte de cetire de Z. Boiu p. I. ediţie nouă. nel. cr. 30 leg. 40.-
Carte de cetire de Z. Boiu p. II. nel. cr. 25 leg. 30.-
Carte de cetire de Ioan Popescu legată 70.-
Catechism de M. Toma 30.-
Catechism bogat 50.-
Cărticică de rugăciuni pentru copii leg. frumos ed. nouă 15.-
Comput de Ioan Popescu 1.20
Compendiu de Pedagogie de I. Popescu ed. nouă 2.-
Compendiu de drept canonic ediţie nouă 3.-
Conducător la Abedar de I. Popescu 10.-
Culegere de cântece naţionale. 25.-
Carte de cetire magiară de Crişan şi Putnoky partea I. = 70 II. 1.-
Carte de cântări bisericesci pentru copii 12.-
Curs de limba magiară de Molnár I. II. III. a 20.-
Constituţia patriei de Ioan Popoviciu leg. 20.-
Chemia elementară de Vlaicu 80.-
Chemia anorganică de Filipescu 80.-
Drepturile şi datorinţele civile 20.-
Elemento de Geografia de Zacharia Boiu 30.-
Elemente de Istoria patriotică de Z. Boiu 30.-
Elemente de Istoria nat. şi Fizica de Z. Boiu 30.-
Elemente de Fizică de I. Dariu 30.-
Fizica de Făgărăşan 40.-
Gramatica română de Mihelţan cl. II. = 10 cr. III. = 16 IV. = 24.-
Geografia pentru scól. poporale de I. Dariu leg. 35.-
Geografia pentru scól. poporale de Moldovan & Făgărăşan 30.-

- Geografia pentru scóele medii de Moldovan & Făgărăşan I. fl. 1.20
Geografia pentru scól. medii de Moldovan & Făgărăşan II. 50.-
Geografia pentru scóele medii de Făgărăşan & Bârsan II. 1.-
Gramatica română de I Dariu 25.-
Gramatica limbei magiare de Crişan & Putnoky 1.-
Istoria biblică pentru scól. poporale 30.-
Istoria biblică pentru scóele medii 55.-
Istoria bis. rom. de Şaguna I. II. 3.-
Ieagogia de Dr. Ilarion Puşcariu 1.50
Istoria bisericăscă ptru scól. pop. 35.-
Istoria bisericăscă pentru scóele medii I. II. 1.-
Istoria Ungariei de Dr. N. Pop 25.-
Istoria Ungariei de S. Moldovan. 26.-
Istoria Ungariei pentru scóele secundare de V. Goldiş 80.-
Istoria universală pentru scóele secundare de V. Goldiş 1.-
Istoria naturală de Dr. D. P. Barcian I. = 50 II. = 60.-
Istoria literaturii române de Lazariciu 1.-
Legendar român de V. Petri 50.-
Legendar magiar român de N. Putnoky 30.-
Limba maternă de Dr. Ilarion Puşcariu, ed. nouă 40.-
Mărturisirea ortodoxă 1.20
Pastorala veche 1.-
Pastorala nouă 1.50
Pomăritul de D. Comşa 1.-
Principii din Pedagogie de dr. Il. Puşcariu 1.-
Psihologia empirică de I. Popescu 2.-
Teologia dogmatică 1.-
Teologia morală 1.50
Toldy, Naraţiune poetică de Crişan & Putnoky 70.-

III. Cărţi literare.

- Biografia fericitului Şaguna de N. Popea fl. 2.50
Istoria biser. politico-naţionale. 1.-
Enchiridion s'au carte manulă de canóne 4.-
Invăţătorul şi poporul de Marienescu. 50.-
Polemia contra Heliad 50.-
Calendariu pe anul 1896 30.-
Serisori apologetice 50.-
Sunete şi resunete de Z. Boiu 50.-
Scrierea sf. Ioan gură de aur 50.-
Vocabular român germán 70.-
Anghira creştină (cuvântări) funebreale de T. V. Gheaja 1.50
Anecdote şi glume de T. V. Gheaja 65.-
Antologie română de Manliu 1.75
Cel mai mare bine din lume de Făgărăşan 20.-
Cine ce face lui îşi face, comedie întrun act pentru tinerimea scolară 10.-
Codicele de Mateiu Voilean 80.-
Colinde de A. Marienescu 1.10
Compas românesc de P. Petrescu 50.-
Cuvântări funebreale de Z. Boiu 1.50
Crestomaţia română de I. Manliu 1.75
Date istorice de I. C. Puşcariu 2.-
Descăntece poporale de Marian 2.-
Documente pentru limbă şi istoria de Dr. Il. Puşcariu 2.50

- Doine şi strigături de St. Muntean fl. 12.-
Foi comemorative la serbarea 12/24 Maiu 1892 a lui G. Bariţ 80.-
În memoria lui G. Bariţ peosii de G. Joandrea 20.-
Întrebări de educaţiune şi instrucţiune studii pedagogice de Dr. P. Span 1.-
La Alma povesti de Constanţa de Dunca Schiau 50.-
Leacsonul comunelor bisericesci din arhidieceasă de Dr. Remus Roşca 1.-
Noul atac asupra scóelilor noastre. Manual de drept cambial de I. Socaciu 2.-
Pace vouă de H. Drumond tradusă de D. Făgărăşan 20.-
Primatul papal şi infalibilitatea papei de I. Broju 25.-
Poesii de Andreiu Murăşan 1.50
Poetica română de I. Manliu 1.75
Povesti ardelenesci din gura poporului de I. P. Reteganul I-V 1.25
Povestiri alese şi întocmite de P. Petrescu 75.-
Retorica şi stilistica de I. Manliu 2.-
S'a dus în ţeră novelă originală de Il. Chendi 15.-
Studiu diu economia naţională de P. Petrescu 40.-
Satul cu comorile novelă de P. Petrescu 45.-
Stupăritul de C. Dimian 80.-
Vechia metropolie de N. Popea 1.50
Protocóele sinodale dela 1864-1893 toate laolaltă 19.-
Protocóele congresuale dela 1868-1891 toate laolaltă 7.60
Statut organic 25.-
Regulament pentru parochii 10.-
Regulament pentru organizarea, provisorie a învăţământului 10.-
Regulament pentru procedura matrimonială 20.-
Regulament pentru seminariul pedagogico-teologic Andreian, 10.-
Regulament pentru afaceri interne congresuale. 20.-

IV. Tipărituri.

- Budget còla 03.-
Catalog de clasă còla 02.-
Catalog de clasă broş. din 10 còle 30.-
Catalog de clasă broş. din 15 còle 45.-
Catalog de clasă broş. din 20 còle 55.-
Carte de evidenţă còla 03.-
Carte de evidenţă leg. din 30 còle 1.80
Carte de evidenţă leg. din 40 còle 2.10
Chronica scolară leg. 1.50
Consemnarea pruncilor obligaţi a cerceta scóla còla 02.-
Conspecte protopopesici, pentru noucun. 05.-
Conspect despre comunele matre şi filie còla 03.-
Conspect despre visitarea scóelilor còla 03.-
Conspecte de catechisaţia còla 03.-
Conspecte scolare inv. (date statistice còla 06.-
Conspecte prot. I. II. III. còla 06.-
Conspecte de absenţii săptămânale şi lunare còla 02.-

- Contul capitalelor active còla fl. 03.-
Estrase din protocolul botezaţilor, cununaţilor şi morţilor esempl. 01.-
Maticula scolară còla cr. 2 legată din 50 còle 1.50
Inventare pentru averea bisericelor 10.-
Jurnal de casă còla 03.-
Jurnal de casă leg. 25 coli 165.-
Jurnal de casă leg. 30 coli 1.80
Obligaţiuni ptru bisericii esempl. 01.-
Protocolul bunei învoiri còla 06.-
Protocolul bunei învoiri leg. din 50 còle 4.-
Protocolul parochial còla 06.-
Protocolul parochial leg. din 50 còle 4.50
Protocolul botezaţilor còla 06.-
Protocolul botezaţilor I. din 50 c. 4.50
Protocolul cununaţilor còla 06.-
Protocolul cununaţilor I. din 50 c. 4.50
Protocolul morţilor còla 06.-
Protocolul morţilor leg. din 50 c. 4.50
Protocol de esibite còla 03.-
Protocol de esibite I. din 30 còle 1.80
Protocol de esibite I. din 50 còle 2.50
Prot. de clasificăţiune còla 02.-
Prot. de clasificăţiune I. din 50 c. 1.50
Specificaţiuni pentru noa cununaţi còla 05.-
Testimonii scolare esempl. 02.-
Testimonii de religie 02.-

V. Icoane.

- Icoana înmormentării domnului pe pânză fl. 2.50
Icoana înmormentării domnului pe hârtie 50.-
Icoana celor trei Ierarhi pe hârtie 30.-
Icoana Evangeliştilor pe hârtie 50.-
Portret Şaguna 1.-
Portret Gozdsu 1.-

VI. Requisite de scris.

- Libele de scris à 1 cr. 100 70.-
Libele de comput à 1 cr. 100 70.-
Libele de dictando à 1 cr. 100 70.-
Caete de dictando din 6 foi 4 cr. dip 8 foi 6 cr. din 12 foi cu 8 cr. din 16 foi cu 12 cr. din 20 de foi cu 15.-
Glasuri (tocuri de pene) şi de ceruse rotunde şi quadrate à 4, 5, 6, 8, 12, 20, 30, 40 cr. şi 45.-
Tocuri (còde) de pene condeiu dela 40 cr. suta până la 50 cr. bucata.
Hârtie fină de scris de cancelarie şi concept à 6, 7, 8, şi 10 fl. mii de còle.
Ceruse à 1, 2, 3, 4, 5, 6 şi 7 bucata şi suta à 80 cr. 1 fl. 1.20 1.80 2 şi 7 fl.
Pene de scris dela 50 cr. până 1 fl. 20 cutie constătătoare din 144 bucăţi.
Tabliţe de pètră bucata 7, 10, 12 14 şi 15 cu bucata
Tot felul de hârtie de epistole cu preţuri foarte moderate.
Notese dela 4 cr. până la 1 fl. bucata.
Trăisti de scólă pentru copii, chipuri pentru copii, Cercele, Văpsele şi pensele, Hârtie sugativă.
Calemare, Liniale, hârtie pentru stelagi, Albume, Blocuri, Ținte de desem; totfelul de negrélă, toate acestea cu preţuri foarte moderate.